



Պարբերական գինն է . . . 130 ռուբ.  
Ստորագրողի . . . 70 ,,  
Եւրոպական . . . 40 ,,  
Մէկ ծանուցումը տողին 3 դրոշմ է :  
Պատրաստութիւնները կանխիկ են :  
Պատրաստութիւնները ամեն ամսոյն 1 թիւ  
եւ 16 թիւ կը սկսին :

Դուրս ելածայից լրագրողներուն համար  
ծախքը անողին վրայ է :  
Լրագրողներէն շատեր կամ որ  
եւ իցէ զրուծին, իմրագրին պիտի  
ուզուի . եւ ամենը համարուն ծախ-  
քը իրենցին վրայ է :

## ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

### ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 29 ՀԱՅՏԵՍՎԱՐ

Սպանիոյի ու Մարոկոյի տէրութիւնաց  
մէջ ծագած վեճը՝ որ միայն զենքով պի-  
տի կրնայ լուծուիլ, Եւրոպայի ուշադ-  
րութիւնը վարկեան մը դարձուց Խա-  
ղից դործերուն վրայէն, եւ լրագրաց  
խօսքերուն նայելով՝ նոր դժուարու-  
թիւններու առիթ եղեր է Եւրոպայի ու  
Պարսկացի կառավարութեանց մէջ : Եւս  
դժուարութիւնները թէ եւ լրագրաց մէկ  
մասին բաժնին չափ մեծ չեննէ ալ, ու-  
րիշներուն ըսածին պէս ալ բողոքովն ան-  
հիմն չեն երեւիր : Այսին զի Պարսկացի  
ու Եւրոպացի կառավարութեանց քիչ շատ  
կարծիքը յայտնող լրագրողներու բերանն  
ինկած եւ տար վեճարանութիւններու  
առիթ եղած են :

Եւրոպայի կառավարութիւնը՝ կերեւի  
որ դո՛ւ աչքով չտեսնէր Սպանիոյ ու  
Պարսկացի տէրութեանց Մարոկոյի դէմ  
բացած պատերազմը, որ աշխարհակա-  
լութեան կասկած կուտայ իրեն, թէ եւ  
յիշատակ երկու տէրութիւններն յայտա-  
բարութիւն կրնան թէ անանկ միտք մը  
չունին : Միայն թէ իրենց պահանջած  
տրգար հատուցումները ձեռք բերելէն զատ  
Եւրոպայի մէջ իրենց սահմաններն ուղ-  
ղելու եւ արարներուն յարձակումներէն  
պաշտպանելու համար քանի մը ժամու  
տարածութեամբ երկիր առնելու ալ միտք  
ունին կրպիկ :

Եւրոպայի կասկածին հաստատութիւն  
տուող զինուոր կէտը սա կը համարվի  
որ Մարոկոյի կայսր Սպանիոյ պահանջած  
հատուցումները տարու յանձնառու եւ  
դո՛ւ է, բայց Սպանիոյ կառավարութիւ-  
նը հոգին նոր առաջարկութիւն մ'ալ  
ուկցուցած է՝ ըրած պատերազմական  
պատրաստութիւններուն ծախքը եւ քա-  
նի մը մըն տարածութեամբ երկիր պա-  
հանջելով, որուն Մարոկոյի կայսրը մեր-  
ժողովան պատասխան տուեր է :

“Սպանիա այս պահանջումներն  
ընելով՝ Պարսկացի կառավարութեան դու-  
րէ մը եղած է, կըսէ անգղեական Տեյլ  
‘Նե՛ս լրագրիւր, բայց Եւրոպա ալ միտքը  
դրած է հսկել անոնց զինուորութիւն  
ներուն վրայ եւ պէտք ըլլային դէմ կե-  
նալ :”

Սոքին Լեւոն լրագրին ալ հետեւ  
եալ խօսքերը կրնէ :

“Թէ որ Սպանիա Եւրոպայի ցածա-  
քը դորք թափելով Մարոկոյի թանձր  
քաղաքը դրած է, հաւանական է որ դա-  
նիկա ձեռքէ չհանէ՝ որչափ եւ աշխատին  
Մարոկոյիները : Ան ժամանակը Մի-

ջերկրական ծով ել թալու ներդրին  
(Նիպոլիտար) երկու կողմի նաւարկու-  
թեանը կիշնէ : Եւս նիստամար Եւրո-  
պա մեծ շահ ունի այս վեճին մէջ՝ որուն  
հետեւանքները ծանր կերպով կրնան  
դաշել Նիպոլիտարի, Մարոկոյի եւ  
Յանիական կղզիներուն : Ուստի ժամա-  
նակ է՝ որ առանց երկիւղ տարածել ու-  
ղիւր՝ յայտարարութիւն ընենք թէ պէտք  
է զգոյշ կենանք : Բարձր Մարոկոյ  
եւ Նիպոլիտար իրարու հետ կապող ու-  
ղիւր շղթայ մը կը կապեն՝ որուն խոր-  
տակուծը փնտէ Եւրոպայի : Մարոկոյ  
պիտի ընեն քանակէն, եւ թանձր ալ նոյն  
քանակին ամենէն մեծ ապահովութիւն  
ներէն մէկն է : Մեր Միջերկրական ծովու  
մէջ ունեցած իշխանութիւնը վտանգի  
մէջ կիշնայ եթէ որ եւ իցէ եւրոպական  
ազգ մը դորանայ Հիւսիսային Եւրոպայի  
յարակից ծովերէն ներսուս վրայ :

“Ուստի Մարոկոյի պաշտպանու-  
թիւն ընելով՝ մենք մեզ կը պաշտպա-  
նենք. եւ Սպանիոյ պահանջած հատու-  
ցումը չկրնար մննել Եւրոպայի շահու-  
ցապահովութիւնը վտանգի մէջ ձգելու  
համար : Եւրոպայի չկրնար համոզելին  
տու Մարոկոյի հոգը մշտնջենաւոր կեր-  
պով դրաւելու : Թէ որ Սպանիա թան-  
ձրի տրիք, ալ մեր գաղտնիքը չըլլար,  
թէ յամարին կըլլայ : Նիպոլիտարի ներ-  
քին մէջ արձակված ինքնառիթմը՝ ամե-  
նէն հեռաւոր ծովերուն մէջ հնչելու եւ  
արձագանգ կուենայ : Սպանիացիները  
պէտք է ներկայ ունենան մտքերուն մէջ,  
որ եթէ թանձր Մարոկոյ եւ կամ  
Մարոկոյի որ եւ իցէ մէկ մասը դրաւելով  
մեր շահուցը դաշն, մենք ալ ահագին  
հարուած մը կ'ուտանք : Բուրա կղզւոյն :  
Յաւոք արտի կանխարկէն այսպիսի հը-  
նարաւորութիւններու, բայց չենք վարա-  
նիր յայտնի ըսելու թէ Եւրոպա որոշած  
է դէմ կենալ որ եւ իցէ տէրութեան  
կամ որ եւ իցէ տէրութեան միաբա-  
նութեանը որ իր ծովային նախնականու-  
թեանը փնտս հասցունել սպառնայ :”

Թալու լրագրին ալ կըսէ թէ “Եւ-  
րոպայի իրաւացի պատճառներ ունի Մա-  
րոկոյին հատուցում պահանջելու : Եւ-  
րոպա Պարսկացի դժգոհութիւն կը պատ-  
ճառէ. բայց ոչ Պարսկացի եւ ոչ Սպա-  
նիա ասանկ միտք մը չունին : Ուստի  
պէտք է որ Եւրոպա արդիւր չըլլայ Եւ-  
րոպայի, եւ ան ժամանակ դորմը շուտով  
կը լինայ :”

Սոքին-Բոքին լրագրին ալ կըսէ  
թէ Եւրոպայի կառավարութիւնը իմացու-  
ցեր է Մարոկոյի կառավարութեան թէ  
չկրնար օգնութիւն ընել իրեն :

Այլ լրջին կերպ լրագրողներուն խօս-  
քերէն կերեւի որ Եւրոպա ընդհանու-  
թիւն չպիտի ընէ Սպանիոյ ու Պարսկացի  
կառավարութեանց, բայց միանգամայն  
պիտի հսկէ որ յիշատակ կառավարութիւն  
ներուն ըրած յայտարարութիւններէն  
զուրս բան մը չըլլատարվի ի փաստի ըր-  
ճուցը, կամ աւելի բացայայտ խօսելով  
Նիպոլիտարի ներդրին ժողովրդացի  
այլ կամ սպանիացիք որքանին չհաս-  
տատեն, որով Սիւլիսկիական ծովուն վրայ  
անգղեացւոյ նախնականութիւնը վտան-  
գի մէջ կիշնայ : Եւս պատճառաւ Եւրո-  
պա հոգը նաւատորմիւր մը խրկած է այն  
կողմերը :

Սպանիոյ կառավարութեան պաշ-  
տոնէից զուրկ հոկտ. 10/22ին օրը իմա-  
ցուց պատգամաւորաց ժողովին թէ Մա-  
րոկոյի դէմ պատերազմը հաստատվեցաւ :

“Չենք երթար, ըսու, Եւրոպայի  
աշխարհակալութիւն ընելու : Ոչ. Օ-  
րութեանց Եւրոպայի պիտի օրհնէ մեր  
զենքերը, եւ մեր զօրաց ու նաւաստեաց  
քաջութիւնը պիտի հասկըցունէ Մարո-  
կոյիներուն որ Սպանիացւոյ ազգին թըշ-  
նամանք ընդդէմ անպատիւ չմնար : Սպա-  
նիացիք պատրաստ են թշնամուցի բնակա-  
րաններն անգամ մանելու եւ իրենց ու-  
ղած հատուցումը դանելու : Մենք Եւ-  
րոպայի չենք երթար Եւրոպայի շահու-  
ցապահով, եւ ամենեւին տանակ բան մը չե-  
կայ մտքերուն մէջ : Մենք կ'ընենք  
մեր թշնամանակ պատերազմ լուրջ եւ  
սպառնալից համար ապահովութիւններ  
պահանջելու : Մենք կ'ուզենք ազգին  
ըրած զոհերուն փոխարէն ձեռք բերելու :  
Ո՛ր կրնայ մեր վրայ փառաբարութեան  
կասկած ընել եւ մեր վարձուքէն զան-  
գատիլ : Մենք արդարութիւնն ու իրա-  
ւունքը մեր կողմն ունենալէն ետեւ մնա-  
ցածն ալ զօրութեանց Եւրոպայի կամա-  
քը կը յանձնենք :”

Եւս յայտարարութիւնը եռանգու-  
ղին ծափահարութիւններով ընդունվե-  
ցաւ. բոլոր ժողովականներէն :

Մարոկոյն եկած լուրերը մինչեւ  
հոկտ. 5/17 կը հասնին : Պարսկացւոյ  
Մարթէնը գործադէպ նոյն օրը Եւ-  
րոպայի ‘Նրմուռ քաղաքէն’ Բիւր գացիր  
է ուր գաղղեական բանակը պատրաստ  
կեցած անհամբերութեամբ յառաջ քա-  
լելու կ'սպասէ : Մարոկոյեաց ըրած ա-  
ւարտութիւններուն եւ սպանիաց գաղ-  
ղեացի դործաւ որներուն ու աղայոց վեճ-

ժը առնելու համար : Ար յուսան որ լի-  
ակատար հատուցում եւ ապագային հա-  
մար ալ ապահովութիւններ ձեռք կը  
բերվի սահմանադրական ուղղվելով :

Արմիլ թէ Մարոկոյիները Եւրոպայի  
գաղղեական սահմանն դերի բռնած եւ  
տարած գաղղեացիները ողջ ողջ պարեր  
են. ուստի եւ գաղղեացւոյ զօրքերն ալ  
անհամբեր կը փութան վեճ առնելու :

Յուրիկն մէջ ստորագրված գաղ-  
տարութեան օրինակը դեռ պաշտօնա-  
կան կերպով չհրատարակվեցաւ. այսու-  
ամենայնիւ հաստատեալ պայմանները  
ծանօթ եղած են եւրոպական լրագրո-  
ղներուն :

Եւրոպայի խօսքին նայելով, Այլա-  
ֆորմալայի նախագիծ պայմաններն օն-  
փոփոխ եւ առանց չափաւորութեան ըն-  
դունվել են ընդարձակ բացատրութիւն-  
ներ եւ դործարարութեան վերաբերեալ  
պայմաններ միայն անոնց վրայ աւելցնե-  
լով : Գրքութեանց խնդրոյն գալով,  
զուրկներուն իրաւունքը ծանցելով ու  
ընդունված են : Եւրոպայի զատ յայտարա-  
րութիւն եղած է, թէ Խաղից անկախ  
տէրութիւններն որոնք որ պատերազ-  
մին մասնակից չեղան, անոնց հոգին օտ-  
մանները չեն կրնար փոփոխիլ՝ եթէ ոչ  
զանոնք կազմող եւ անոնց զոյւրթիւնը  
սպառնալից տէրութեանց համա-  
թեմքը : Եւրոպայի կերեւի որ իշխանու-  
թիւնին կորսնցողող դուքսերուն վե-  
րահաստատութեան սկզբունքը որչափ որ  
ընդունված է նէ գաղտնիք տէրութիւն-  
ներէն, այսու ամենայնիւ անոնց վրայօք  
նոր կարգադրութիւններ կրնան ըլլալ,  
եւ այն կարգադրութիւնները 1813ին  
գաղտնաբերութիւնն ստորագրող տէրու-  
թեանց դատաստանին յանձնըվել : Եւրո-  
պայի թէ Բարմայի դքսութեան երկիւ-  
րը Սպանիոյի տրվելով, Մոնթենյի  
դքսութիւնն ալ Բարմայի դուքսին պի-  
տի տրվի : Իսկ պապական տէրութեան հա-  
մար միտքան ջանքով պիտի աշխատին Պա-  
պը համոզելու որ օգտակար բարեկար-  
գութիւններ ընէ իր տէրութեան մէջ :  
Լուրագրողային պաշտօնին հինգ մասին ե-  
րեքը Սպանիոյի վրայ պիտի մնայ, որ  
միանգամայն 40 միլիոն ֆլորին պիտի  
վճարէ Եւրոպայի : Հաշու կրնան թէ ա-  
սանկով Սպանիոյի տէրութիւնը 250-  
260 միլիոն ֆլորին պարտքի տակ պիտի  
մտնէ : Խաղական գաղտնիքութեան  
խնդրոյն վրայ ալ երկու կայսրները խօսք  
կուտան իրենց պաշտպանութիւնը չնստ-  
յիլ անոր կազմութեանը համար ըլլալը  
ջանքերէն, եւ արդէն Եւրոպայի կայսրը  
խօսք կուտայ Այլաֆորմալի երկիրը գաղ-  
տնաբերութեան մասն ընելու :

Մեղքի լրացմանը խափա կը գա-  
տաբանեն Յուրիի գաշադրութեան վե-  
րոյիշեալ պայմանները եւ յայտարարու-  
թիւն կրնեն թէ Մեղքի չկրնար հաւա-  
նութիւն տալ անոնց :

Գաղղիոյ լրացմանը անոնց պա-  
տախան տալով՝ կրնան թէ Մեղքի Լ-  
տախոյ ազատութեանը համար լուծա մը  
ծախք չեն լուծ եւ կաթիլ մը արիւն չի  
թափելով, հիմա ելեր խօսքով խաղաղ-  
ւոյ գաղղի կը պաշտպանէ, որպէս զի պա-  
տերազմին ժամանակը հեռուէն հանդի-  
սատես ըլլալով կորսնցուցած համալ-  
րութիւնը ձեռք բերէ եւ խաղաղւոյ վը-  
րայ աղբիւրութիւն ունենայ :

Եւս ամբաստանութիւններուն անդ-  
ղեական Մեղքի Լ-ն լրացիր պատա-  
խան տալով՝ կը հաստատէ թէ Մեղքի  
տեղութիւնը իւր միշտ պաշտպանած ան-  
միջամտութեան այսինքն ուրիշ ազդեց  
գործին չի տանք լուծ քաղաքականու-  
թեանը հաւատարմ կենալով՝ պատե-  
րազմի չեաւորմանը : Բայց պատերազ-  
մին ժամանակը Մեղքի կառավարու-  
թիւնը իւր բոլոր ազդեցութեանը ջա-  
նաց թողչալ որ Գերմանիա պա-  
տերազմի խառնակ. եւ հիմա Մեղ-  
քի լրացմանը որ Յուրիի գաշադրու-  
թեանը հաւատարմ պատախան տալ, որ  
իւր համադրութեան Լ-տախոյ խաղաղ-  
աշխարհութեան ամենէն զօրութեան ան-  
գամ ըլլալով, առաջնական աւելի մեծ  
ազդեցութիւն մը պիտի ունենայ Լա-  
ւայի վրայ, եւ յիշեալ գաշադրութեանը  
զօրութեանը Լ-տախոյ հարատեւ գոյ-  
սերը պիտի վերահաստատեն այսպիսի  
պարագաներու մէջ՝ որ առաջնական ա-  
ւելի հակառակ են խաղաղութեանը Լ-  
տախան ու Լ-տախոյ խաղաղութեանը :

Մեր կարծիքս ա է, կրնէ Մեղքի  
Լ-ն, որ Մեղքի անթուրեմանց ժող-  
գիւմը մասնակից ըլլալու համար պէտք է  
կանխաւ ապահովութեան արմի իրեն որ  
խաղաղութեան արատ պիտի մնան իրենց  
արդեամբ ստացած իրաւունքը գործա-  
ծելու : Մենք չենք ուզեր այս կամայն  
կերպ կառավարութիւն պատու իրել ի-  
տաղացոյ : Կուզեն հասարակագիտու-  
թիւն հաստատեն, կուզեն բացարձակ  
միապետութիւն, կուզեն սահմանադրեալ  
կառավարութիւն, կուզեն Թոքսոնայի  
նախորդ գոյքը վերահաստատեն, կու-  
զեն Սարսենիայի հետ միանան : Մեր  
ուզածը սա է միտակ որ արատ թող արմին :

Մեր համար խաղաղութեան եւ  
խաղաղացոյ յառաջդիմութեան գաղա-  
փարն անբաժանելի է որ եւ իցէ օտար  
ձեռքով ազատ եղող ինքնիշխան Լա-  
ւայի մը գաղափարէն : Թէ որ չենք կրնար  
պարծիլ գաղափարի մը յաջողութեանը  
համար կաթիլ մը արիւն թափած եւ լի-  
րա մը ծախք ըրած ըլլալու վրայ, դոնէ  
մէկը չկրնար մեզ յանդիմանել, որ արեան  
հեղեղներ թափելով եւ միջոնուոր Ֆը-  
րանքներ ծախք ընելով մարտնչելու եւ  
լաճ գաղափարներ աւելի յայտնադրեալ մար-  
նաւորելու եւ աւելի նախարկան կերպով  
հաստատելու պահանջութեանը ըրած ըլ-  
լանք :

Սարսենիայի շարքէն աւելի ըրած  
ըլլալով Լաւայի օգտին համար, համոզ-  
ված ենք որ սկսածը զլուս հանելու հա-  
մար ալ ձեռքէն եկածը չենայնք Մենք չենք  
ուզեր այս ինքզին փառք մը քաղել մե-  
զէ համար : այլ այս ինքզին յարուցա-  
նելուն արժանի կը պատու Գաղղիոյ  
կը թողանք, եւ փառհաւթիւն ունինք

որ այն մեծ գաշադրութիւնը որ պաշտ-  
տարներ եւ միջուկ ալ օր տեւեց, օգ-  
տակար կը լուծ նաեւ լրացմանը նայն իսկ  
կայսեր հետեւեալ յայտարարութիւնը որ  
ըրաւ պատերազմին սկիզբը : Լ-տա-  
խոյ հաւա :

Լ-տախոյն երկուշաբթի օրը եկած  
հեռագրական լուր մը կը ծանուցանէ թէ  
Գաղղիոյ ու Մեղքի աշխարհիկները  
վերջապէս համաձայնեցին եւ աշխարհիկ  
ժողով մը գումարելու վրայ օր :

Յուրիի գաշադրութեան մէջ  
Լ-տախոյ երեսփոխան Քոլլորէտո կոմ-  
սը՝ Լ-տախոյ ու Գաղղիոյ մէջ եղած  
գաշադրութիւնը ստորագրելէն առաջ  
կաթիլ մէջ հիւանդանալով ամսոյ 14/26  
ին վախճանեցա :

Ռուսիոյ կայսրը ամսոյ 11/23 ին  
Լ-տախոյն սահմանադրեալ եղած  
Պրէստ. քաղաքը հանելով՝ Բրուսիոյ  
խնամակալ իշխանին հետեւեալ թիւնը-  
րաւ, եւ հետեւեալ օրը Մաշախաղ-  
նաց :

Ռուսաստանէն եւրոպական լրագիր-  
ներու գրիւմ նամակ մը լուր կուտայ  
թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը Կո-  
կասեան լեռանց արեւելեան մասը նաեւ  
ձեռքէն ետեւ, հիմա ալ կը պատրաստուի  
եղիւ արեւմտեան լեռները նաեւ ձեռք, եւ  
այս նպատակաւ մեծ բանակ մը կը  
կազմակերպուի Ռուսիան գաւառներուն մէջ :

Չինաստանէն գրիւմ նամակ մը լուր  
կուտայ թէ Փէքին գտնող Մեկիկայի  
գետաբնէ՝ որ Չինաստանի հետ հաս-  
տատուած վերջին գաշադրութեան վա-  
ւերութիւնը Փէքինի մէջ փոխանակել  
կը յուսար, առանց իր նպատակին հա-  
նելու մեկնելու է Փէքինէն, եւ գաշա-  
դրութեան վաւերութիւնը Բէհ-Տի-Տի-  
քաղաքին մէջ կատարվի :

Պոլսոյն եկած լուրերուն նայե-  
լով, Չինաստանի անգղիական զօրե-  
րէն երկու գունդ բուն անգղիայի զօր  
եւ շատ ալ հնէկ զօրաց գունդեր Չի-  
նաստան կը իրկվին :

ՆՆՐԵՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Հարաթ օրը բարձրադասիւ Մեծ  
Եղորդուն եւ Բ. Գրան բոլոր նախա-  
բարները Տրեմ-Պահաճի կայսերական  
պալատը երթալով՝ օգոստոսի Խնդա-  
կային առջեւ խորհուրդ ըրին :

Բարձրադասիւ Մեծ Եղորդուն  
Բ. Գրանը եղած վերջին խորհուրդնե-  
րուն ըրած որոշումներն օգոստոսի Խն-  
դակային ներկայացուց :

Դամր տանին Բարձր Մեծ Եղոր-  
դուն եւ բոլոր նախարարները կայսերա-  
կան պալատէն մեկնելով՝ Բ. Գրանը  
գարձան :

Կայսերական կառավարութիւնը  
կանոնադրութիւն մը հրատարակեց տե-  
րութեան աստանդը առեքելու (հօշեւր)  
փորձակութեանը եւ սեղանաւորաց  
արքունի գանձուն հետ ունեցած յարա-  
բերութիւններուն ու գործողութիւննե-  
րուն վրայ օր :

Երկուշաբթի օրը, արտաքին գոյ-

ծոց եւ գանձուց վեւմադարը պաշտոն-  
եալներն արքունի փողերանոցը կը թաղով  
կախ մնացած գանադան հաշիւներու  
կարգադրութեանը գեղեցիկ :

Կայսերական կառավարութեան կող-  
մանէ յատուկ պաշտոնով Կիրիա գա-  
ցող Մեծաշուք Քապուլէ Եֆենդիին  
պաշտօնը յաջորդութեամբ կառարած ըլ-  
լալով՝ ուրբաթ առաւու մայրաքաղաք  
հասաւ. աւադրական Քապուլէ-ն շոգե-  
նաւով :

Կայսերական հրամանաւ,  
Սէլանիկի նախորդ կուսակալ Սայիա  
փաշան Սէլանիկէն առաւանդեցա :

Սայրաքաղաքի Դաւալ լրագիրը  
կը ծանուցանէ թէ կայսերական բարե-  
խնամ կառավարութիւնը՝ բարձրագու-  
տեւ մեծ Եղորդունի առաջարկութեամբ  
ըր կառավարութեան ամեն Ֆիւրուս  
մէջ նորանոր կարգադրութիւններ ընե-  
լու վերաբերեալ միջոցներու վրայ կը  
խորհի քանի մը շաբաթէ ի վեր, եւ ա-  
սոր համար յաճախ ժողովներ կ'ընեն տե-  
րութեան նախարարները : Չինաստան  
պաշտօնատեւներէն անգղիական լրագիր  
ու գլխաւ իրենց վերաբերեալ գործե-  
րուն ընթացքին վրայ օր. ուստի եւ յա-  
տուկ յանձնաժողովներ կը սահմանվին  
ամեն մէկ պաշտօնատեւ վերաբերեալ չին-  
րուն նախարարութեանը՝ կատարեալ  
տեղեկագիրներ պատրաստելու համար :  
Սահմանադրութեան գանձուց պաշտօնա-  
տեւը ընդ հանուր հաշու եղուցալ մը կը  
պատրաստէ տեղութեան եկամուտ եւ  
ծախսը վրայ, որոնց լու մատակարար-  
ութեանը Տերութեան գանձուն այժմե-  
ան վեճակը պարտ կրնայ կարգի գրվի :

Գաւառներէն եկած նամակները գա-  
նադան պաշտօնատեւներու փոխառ-  
թեան լուրեր կուտան, եւ ամենքը միա-  
ձայն կը հաւանին Բ. Գրան ըրած նոր  
ընտրութիւններուն :

Երբոր վերոյիշեալ յանձնաժողով-  
ներուն գործը լինայ, անոնց տալիք տե-  
ղեկութիւններուն համեմատ նոր հիւ-  
մանց վրայ հաստատեալ անօրինութիւն-  
ներ պիտի ըլլան ամեն մէկ պաշտօնա-  
տեւի համար :

Յիշեալ լրագրին մէջ նաեւ հե-  
տեւեալը կը կարգանք :

Մեքսիկոյ առջեւ ունինք սկսած  
17 ին դաւադրութեան մէջ բռնկված  
մարդոց վերաբերեալ դատաստանական  
տեղեկագիրն իմարդմանութիւնը :

Յիշեալ տեղեկագրին տաճիկներ  
նախկին՝ որ օգոստոսի Խնդակային  
հաստատութեանը յանձնված է, մեծա-  
հատոր զէրք մը եղած է թէ եւ գաւաղ-  
րութեան բոլոր պարագաներուն եւ եղած  
դատաստանական քննութեանը, հարցու-  
փորձներուն եւ ամբաստանաւորներուն պա-  
տախանաւորութեանը վերաբերեալ  
բոլոր գրուածներուն հետ կը լուծվին չափ  
համաձայն թիւններն :

Նախադրանք կամ նախաշարի-  
ւը գաւաղութեան ծագումներուն վը-  
րայ է, երբոր զեւ. թողնվել սկսեր էր քա-  
նի մը անմիտ մարդոց մարմն մէջ՝ որոնք  
զիւսուոր հիմնադրներն էին, եւ գաւաղ-  
րութեան նպատակն ու հասողութիւնը  
կը նշանակէ :

Եւս գրուածը միջեւ որ պաշտո-  
նական կերպով հաղորդվի, որն որ կը

կարծենք թէ քիչ օրէն պիտի ըլլայ, յան-  
ցաւորներուն կարգերը հիմնական կը ծա-  
նուցանենք՝ ինչպէս որ դատաստանական  
տեղեկագիրը գաւաղարկեր է :

Եղած քննութիւններէն ստուգ-  
ված է որ գաւաղութեան անդամները  
քառասուն եւ մէկ հոգի են :

Պլու խոր բուն հիմնադրներն է որ  
աւագութեան եւ միւսներուն առաջնորդ  
եղած է, Սիւլէյմանիէ գաւաղը ծնած եւ  
Սուլթան Գայսեդին Սէյիտի, սեղանակալ  
Էլիս Եհմա անուն մարդ մընէ :

Իսկ գաւաղներուն մէջ՝ որոնց  
կամադրութեան պատժութիւնը եւ յան-  
ցաւորութեան տախանները գրված են  
Տեղեկագրին մէջ, չորս կարգ յանցաւոր  
որոշված է :

Շինդ առաջին կարգի յանցաւոր  
կան՝ մահուան դատապարտված :

Տասն երեք յանցաւոր կան երկ-  
րորդ կարգի որոնք մահուանաւոր չլինալու  
կապ աշխատութեան դատապարտված են :

Ս. թ յանցաւոր կան երրորդ կար-  
գի որոնք ժամանակաւոր կերպով չլը-  
վայաւոր աշխատութեան դատապարտ-  
ված են հինգէն միջեւ ու թ տարի :

Իսն յանցաւոր կան չորրորդ կար-  
գի՝ որոնք երկու տարին աւելի չըլլալու  
չափ բանտարկութեան, զինուորականնե-  
րը պաշտօնէ իյնալու եւ բանտէն վաճա-  
վելու, Է. Գ. օրէն հեռանալու եւ այլն  
դատապարտված են :

Ս. եւ հոգի ալ անմեղ երեսնալով  
անմիջապէս թող արված են :

Եւս որոշումներն օգոստոսի Խն-  
դակային հաստատութեանը ներկայացան.  
եւ անոնց գործադրութիւնը Ե. Ս. Ս. Ե.  
համառութեան շնորհիւ հրամաննե-  
րուն համեմատ պիտի ըլլայ կրնէ վերոյիշ-  
եալ դատաստանական տեղեկագիրը :

Դաւալ այս տեղեկութիւնները  
տալին ետեւ կը ծանուցանէ թէ օգոս-  
տոսի Խնդակային իւր բնական առա-  
տաղթութեամբ վերոյիշեալ առաջին  
կարգի յանցաւորներուն կեանքը շնոր-  
հեց :

Ս. եւ գաւ, որովհետեւ մահուանա-  
ւոր կամ ժամանակաւոր չլինալու պաշ-  
տառութեան դատապարտութեանը մէջ  
անանկ մարդիկ կան որոնց մարմնական աշ-  
խատութիւնը կը պահանջէ պատիժներ բեր  
գերութեանը բանտարկութեան փոխարինել,  
եւ որովհետեւ տեղութեան պատժական  
օրինադրքին նայելով՝ մահուան պատիժը  
չլինալու պաշտառութեան եւ այս պա-  
տիժն ալ բերելու մէջ բանտարկութեան  
փոխարինելու իշխանութիւնը օգոստոսի Խն-  
դակային կամայր յանձնված է, վը-  
րոյիշեալ յանցաւորները դատադ յատուկ  
ատենը որոշեց որ վերոյիշեալ անձինքնե-  
րուն ալ պատիժը չլինալու պաշտառու-  
թեան բերելու մէջ բանտարկութեան փոխ-  
վել կայսերական առաւորութեանը  
կայրքին. ուստի օգոստոսի Խնդա-  
կային այս կամամար ըրած շնորհն ալ քիչ  
օրէն պիտի ծանուցվի :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մեղքի շոգեւոր եւ Գերագոյն  
ժողովոյ որոշումներն եւ ամենապատիւ  
Սրբազան Պատրիարք շոր համութեամբ  
խորհրդաւ վեճակին առաջնորդ անուա-  
նեցաւ արժանապատիւ Գերմանիան Տ.  
Արիստակէս վարդապետ :



